

PROJECTE DE PSICOMOTRICITAT

Índex de continguts

<u>FINALITAT DEL PROJECTE</u>	2
<u>ANÀLISI DEL CONTEXT</u>	2
<u>TRETS CLARIFICADORS</u>	3
<u>OBJECTIUS I CONTINGUTS DE LA PRÀCTICA PSICOMOTRIU</u>	5
<u>Objectius</u>	5
<u>Continguts</u>	5
<u>Objectius generals del currículum més relacionats amb la psicomotricitat</u>	9
<u>Continguts del currículum més relacionats amb la psicomotricitat</u>	9
<u>ARGUMENTACIÓ</u>	11
<u>ACTIVITATS</u>	12
<u>Condicions i recursos materials i humans per a dur a terme l'activitat</u>	12
<u>FONAMENTACIÓ PSICOPEDAGÒGICA</u>	14
<u>INTRODUCCIÓ</u>	14
<u>FONAMENTACIÓ TEÒRICA</u>	15
<u>L'ACCIÓ DEL NIN</u>	16
<u>EL JOC: CARACTERÍSTIQUES</u>	17
<u>PEDAGOGIA DE B. ACOUTURIER</u>	18
<u>ESTRUCTURA DE LES SESSIONS</u>	18
<u>AVALUACIÓ DEL PROJECTE</u>	20
<u>L'OBSERVACIÓ</u>	20
<u>PARÀMETRES D'OBSERVACIÓ</u>	21
<u>AVALUACIÓ</u>	22

FINALITAT DEL PROJECTE

Amb aquest projecte, vol reafirmar la psicomotricitat que s'està fent en el centre (des de l'any 1987), seguint la línia de Bernat Acouturier, que intenta donar un suport més teòric d'aquesta àrea dins l'àmbit educatiu. També pretenem millorar dins la mesura de les nostres possibilitats

Cal parlar del perfil de l'alumnat. Els primers anys de psicomotricitat al centre, era una de les activitats per les quals les famílies duien els seus infants al nostre centre (a més d'altres com l'hortet, ensenyança en català, treball per projectes, cultura popular...) És per això, que les famílies coneixien el que es feia a psico i perquè. El canvi de perfil d'alumnat, fa que moltes de les famílies no coneguin molts dels projectes que a qui es duen a terme. Un d'ells, el de psicomotricitat, de vegades entés com a un moment únicament de joc, sense cap més intenció. Ens adonam així de la necessitat de fer una bona justificació dels avantatges que pot proporcionar les sessions de psicomotricitat als seus fills/es i, per això, cal tenir un projecte que el fonamenti.

Aquest projecte vol reflectir com entenem i com es fa la psicomotricitat, en Es Liceu.

En primer lloc parlarem un poc de les característiques del centre, família entorn... per així posteriorment centrar-nos en els diferents objectius tant de la educació infantil com de la psicomotricitat i relacionar-los, ja que aquests han canviat una mica amb el nou currículum.

També es pretén explicar com es farà, per què (fonamentació teòrica) com (quina metodologia es durà a terme) i com s'analitzaran els diferents resultats.

ANÀLISI DEL CONTEXT

El Col·legi Es Liceu, és una escola cooperativa concertada que abasta els nivells d'Infantil, Primària i ESO (També té dues unitats de PQPI i diferents cicles formatius de grau mitjà.). Al centre trobem 6 aules d'educació infantil, 12 aules d'educació Primària més les aules de desdoblament i les de suport, mentre que a ESO hi ha 8 aules. Tots els cursos estan dividits en dues línies(A i B). El nombre total d'alumnes que hi ha en aquest col·legi és de 706 alumnes, aproximadament.

A part d'aquestes aules on es troben els alumnes, també trobem una biblioteca, ludoteca, laboratoris d'informàtica, ciències i fotografia, una aula taller, una aula de plàstica i tecnologia, aula de música, gimnàs i un menjador dividit entre els alumnes d'infantil i la

resta.

El Col·legi d'Es Liceu també té educació Infantil com hem esmentat anteriorment, amb 6 aules, 2 de cada curs com a primària i ESO.

L'escola És Liceu té una ideologia de comprensió, solidaritat, llibertat, tolerància i cooperació que comporta l'aconfessionalitat de l'escola compresa així com una voluntat de respecte cap a totes les creences.

Es Liceu està ubicat a la carretera de Sa Cabana N ° 31.

Els serveis culturals i institucions locals que integra aquest barri són:

- Biblioteques municipals.
- Poliesportius.
- Altres escoles tant públiques com privades.
- Clubs d'esplai
- Club de majors de Marratxí
- Associació de veïns
- Club esportiu Es Raiguer.
- Piscines Municipals.

El centre també participa en moltes d'aquestes instal·lacions com les piscines, camp de futbol ...

Altres escoles que trobem al barri de Marratxí són: Blanquerna, La Salle, Santa Teresa, Costa i Llobera i Ses Cases Noves.

La majoria d'alumnes que van al Col·legi d'Es Liceu són de Marratxí i Palma, i de barris propers a l'escola. Mentre que una minoria són de les afores de Palma, no es troben gairebé immigrants (Marratxí és un dels municipis amb menys immigració de Mallorca.) i el nivell socioeconòmic dels alumnes que van al centre es d'una classe mitjana.

El centre realitza activitats relacionades amb l'entorn, aprofitant instal·lacions municipals, ajudant en temes educatius, culturals ... amb l'Ajuntament i aprofitant activitats que se'n realitzen.

TRETS CLARIFICADORS:

En el context de la nostra escola i seguint la filosofia del centre, la pràctica psicomotriu que ja està inclosa com a un dels nostres projectes de centre, està més que assentada i amb una bona base ben ferma. Partint d'aquesta premissa, tothom que forma part de la

nostra escola està assabentat en certa manera del que se fa a les sessions de psicomotricitat i sobretot perquè a tota l'etapa d'infantil així com al primer cicle de l'educació primària és necessari la seva presència en l'horari setmanal dels infants en aquestes primeres etapes de la seva escolarització.

Són les mestres i els mestres d'infantil i primer cicle juntament amb les psicomotricistes del centre qui s'encarreguen any rere any de difondre el que dins les sessions de psicomotricitat es fa i mostra a la resta de la comunitat educativa, unes vegades interna i altres externament el quefer dels infants dins la sala i els beneficis que s'aconsegueixen dins el seu desenvolupament personal.

Basta veure la sala de psicomotricitat que tenim, per adonar-nos de la importància que tots els qui formam Es Liceu li volem donar i de fet s'ha intentat donar des de sempre. Moltes varen ser les possibilitats que oferia aquest espai quan el varen construir ara fa molts anys, fer més aules, un auditori etc. Quasi la totalitat dels treballadors i socis de l'empresa aprovaren el projecte de crear la sala de psicomotricitat que amb el pas del temps s'ha anat millorant fins tenir la sala que tenim ara.

Si tornam a revisar els trets d'identitat que ens uneixen podem comprovar, que el nostre projecte educatiu es construeix sobre la base de les relacions cooperatives les quals se donen sempre a qualsevol sessió de psicomotricitat, en contraposició als sistemes que afavoreixen l'individualisme i la competitivitat.

També creim amb una escola inclusiva i més inclusiva que una sessió de psicomotricitat on es donen tots els condicionants necessaris per a què tots els infants, tots amb les seves necessitats particulars, hi tenguin cabuda...gràcies als objectius que es persegueixen, metodologia emprada, distribució de la sala i material utilitzat, etc.

En Es Liceu, també defensam el *model constructivista de l'educació* que està estretament lligat a la manera de fer de la psicomotricitat:

L'alumnat és protagonista actiu, i nosaltres volem creure en les seves potencialitats i no amb el que li falta.

El *professorat actua com a guia i suport* esmentam en els nostres trets d'identitat, així com el psicomotricista és qui acompanya el joc, reconeixent les seves produccions a més de ser figura de seguretat i llei.

En definitiva, l'eix del nostre projecte educatiu així com el projecte de la pràctica psicomotriu és el mateix clarament i aquest no és un altre que **l'infant**.

Ficant-nos dins el propi claustre i la manera de fer de tots els seus components en la seva feina diària dins i fora de les aules, també podem comprovar la realitat i consistència del

projecte: Realització d'assemblees dins les aules on són els propis infants qui mitjançant el diàleg intenten solucionar els diferents conflictes que puguin sorgir, pedagogia dels racons, encarregats amb una total gestió de l'aula per part del grup d'infants, treball per projectes, i així amb exemples similars un llistat molt gran.

OBJECTIUS I CONTINGUTS DE LA PRÀCTICA PSICOMOTRIU

Objectius:

- Afavorir el desenvolupament de l'infant
- Descobrir, conèixer i controlar progressivament el propi cos, estructurar i apropiarse d'una imatge de totalitat, de plaer de si mateix, desenvolupar i valorar les pròpies capacitats i limitació d'acció, vivència i expressió
- Aconseguir progressivament una sòlida seguretat afectiva i desenvolupar les pròpies capacitats d'iniciativa i de confiança en si mateix
- Establir vincles profunds i fluïds de relació amb els adults i amb la resta d'infants; ha de saber expressar i comprendre les emocions i els afectes
- Utilitzar i manipular els espais i materials que té al seu abast d'acord amb les seves necessitats i emocions i progressivament en cooperació amb els altres.
- Evocar i representar les pròpies vivències explicant-les mitjançant les possibilitats simbòliques que ofereixen el joc i altres maneres d'expressió i representació
- Utilitzar el llenguatge oral per comprendre i ser comprès pels altres, expressar les idees, els sentiments i les emocions, les experiències, les necessitats i els desitjos, i avançar en la construcció de significats
- Enriquir i diversificar les pròpies capacitats expressives mitjançant l'utilització dels recursos que té al seu abast.

Continguts:

A) Àrea d'identitat i autonomia personal

I- El cos i la pròpia imatge:

· Conceptes

— Sensacions i percepcions del propi cos

—Sentiments i emocions propis i dels altres, i la seva expressió corporal

· Procediments

—Utilització de les possibilitats expressives del propi cos en situacions diverses.

—Manifestació i regulació progressiva dels sentiments, les emocions, les vivències, les preferències, els interessos...

II- Joc i moviment:

· Conceptes

—Postures del cos i moviment en l'espai i en el temps

—Nocions bàsiques d'orientació en l'espai i en el temps

· Procediments

—Exploració de les possibilitats i les limitacions motrius del propi cos en situacions lúdiques i de la vida quotidiana

—Control actiu i adaptació del to i la postura a les característiques de l'objecte, de l'altre, de l'acció i de la situació

—Coordinació i control corporal en les activitats que impliquen tant el moviment global com el segmentari i l'adquisició progressiva de noves habilitats motrius en les accions lúdiques

—Coordinació i control de les habilitats manipulatives de caràcter fi

—Descobriment i progressiu afermament de la pròpia lateralitat, desenvolupant-la lliurement en situacions de jocs corporals

—Situació i desplaçament en l'espai real: l'infant en relació amb els objectes i els altres

· Actituds

—Valoració de les possibilitats que s'adquireixen amb la millora en la precisió dels moviments

—Iniciativa per aprendre habilitats noves

—Acceptació de les regles que regeixen els jocs físics i ajustament a certes normes bàsiques

III- L'activitat i la vida quotidiana

· Procediments

—Regulació del propi comportament en situacions de joc

—Planificació seqüenciada de l'acció per resoldre una tasca senzilla i constatació dels seus efectes

B) *Àrea del medi físic i social*

I- Els primers grups socials

- Procediments

- Discriminació de comportaments i actituds adequats o inadequats en els diversos grups als quals pertany l'infant i també pel que fa a les normes elementals de convivència

II- Els objectes

- Procediments

- Exploració d'objectes a través dels sentits i les accions

- Identificació de les sensacions que produeixen i les emocions que s'experimenten en relació amb els objectes

- Actituds

- Curiositat davant els objectes i interès per la seva exploració

C) Àrea de comunicació i representació

I- Llenguatge oral

- Conceptes

- Diferents necessitats de comunicació i vocabulari corresponent

- Diferents situacions comunicatives en/amb diferents contextos, interlocutors, continguts, instruments i intencions

- Procediments

- Comprensió de les intencions comunicatives dels adults i d'altres infants

- Producció de missatges referits a informacions, necessitats, emocions i desitjos, mitjançant l'expressió corporal, la realització de pintures i dibuixos, el llenguatge oral o qualsevol altre mitjà d'expressió

- Utilització de senyals extralingüístics (entonació, gesticulació, expressió facial...), per tal d'atribuir i reforçar el significat dels missatges que es reben i transmeten

- Actituds

- Reconeixement i valoració del llenguatge oral com a instrument per comunicar els sentiments, les idees i els interessos propis i conèixer els dels altres

II- Aproximació al llenguatge escrit

- Procediments

- Atenció i comprensió de narracions, contes i altres missatges llegits per un adult o per un company major

III- Expressió plàstica

- Procediments

- Producció d'elaboracions plàstiques per expressar fets, successos, vivències, fantasies i desitjos

—Utilització de les tècniques bàsiques del dibuix, la pintura, el modelat, de la creació d'imatges...

—Exploració i utilització de materials específics i inespecífics per a la producció plàstica (ceres, pintures a l'aigua, fang...)

· Actituds

—Gaudi amb les pròpies elaboracions plàstiques i amb les dels altres

—Gust i interès per les produccions pròpies

—Respecte per les elaboracions plàstiques dels altres

IV- Expressió corporal

· Conceptes

—Control del cos: activitat, moviment, respiració, repòs, relaxació

—Possibilitats expressives del propi cos per expressar i comunicar sentiments, emocions, necessitats

· Procediments

—Descobriment i experimentació dels recursos bàsics d'expressió del propi cos (moviments, sons, renous), individualment i amb grup, per expressar els sentiments, les emocions pròpies i les dels altres

—Utilització amb intencionalitat comunicativa i expressiva de les possibilitats motrius del propi cos:

a) Interpretació de nocions de direccionalitat amb el propi cos

b) Desplaçaments en l'espai amb moviments diversos

c) Manteniment de l'equilibri en diverses situacions d'activitat corporal

d) Ajustament del propi moviment a l'espai i al moviment dels altres

e) Imitació i representació de situacions, personatges i històries senzilles, reals i evocats, individualment i en petits grups

f) Interpretació i representació d'algun personatge atenent els seus estats emocionals, el seu vestuari i el seu aspecte físic.

· Actituds

—Gaudi amb la dramatització i l'interès per expressar-se amb el propi cos

—Interès i iniciativa per participar en representacions

—Gust per l'elaboració personal i original en les activitats d'expressió corporal

—Atenció i gaudi en l'assistència a representacions dramàtiques

Objectius generals del currículum més relacionats amb la psicomotricitat.

1. Descobrir, conèixer i controlar el propi cos, les seves possibilitats i limitacions per formar-se una imatge positiva de si mateix, valorant la pròpia identitat personal.
2. Assolir una progressiva autonomia en les activitats quotidianes i la seguretat afectiva i emocional, a partir de l'adquisició d'hàbits bàsics de salut i benestar i del desenvolupament d'estratègies de resolució de conflictes.
3. Expressar els propis sentiments, interessos, i punts de vista mostrant una actitud de respecte, ajuda i col·laboració envers els altres per poder establir unes relacions socials òptimes.
4. Mostrar actituds positives envers les característiques i qualitats dels altres, respectant la diversitat personal, física i cultural, sense cap tipus de discriminació.
5. Desenvolupar les seves habilitats comunicatives utilitzant els diferents tipus de llenguatge per expressar les pròpies idees, sentiments, experiències, desitjos i com a mitjà d'informació i plaer.
6. Descobrir les propietats dels objectes i comparar-los qualitativa i quantitativament, establint relacions entre ells i situant-los en l'espai i el temps per tal de desenvolupar el raonament lògic i matemàtic.
7. Representar simbòlicament aspectes diversos de la realitat, emocions, vivències o fantasies mitjançant el joc i altres formes de representació i expressió.
8. Adquirir una progressiva seguretat afectiva i emocional desenvolupant les capacitats d'iniciativa i de confiança en ell mateix i desig de superació.

Continguts del currículum més relacionats amb la psicomotricitat:

Exploració espacial i de relació amb persones i objectes envers l'adquisició de la lateralitat.

Associació dels canvis propis i de desenvolupament d'habilitats en el transcurs temporal.

Exploració i identificació de les sensacions i percepcions que els transmeten els diferents estímuls ambientals: tàctils, sonors, olfactius, gustatius i visuals.

Exploració dels moviments corporals experimentant els límits en les pròpies accions.

Simulació de rols i estats d'ànim diversos en situacions de joc. Regulació del to, la postura i el moviment a les característiques de l'objecte i de l'altre, de l'acció i de la situació.

Espatlles, turmells, canells, cintura, parts de la boca, parpelles.

Trets secundaris de diferenciació sexual.

Imatge global del cos humà.

Característiques diferencials del cos: sexe, cabell, pell, ulls, alçada i gruixura.

Les sensacions i les percepcions del propi cos i de les altres persones.

Els sentiments i les emocions pròpies i de les altres persones.

Les postures del cos i els moviments en l'espai i en el temps: equilibri amb un peu, esquerra, dreta, moviment global i segmentari, caminar enrere, ajuntar mans amb ulls tancats, botar amb peus junts, caminar i botar amb diferents ritmes. Confiança i seguretat en les pròpies Possibilitats.

Iniciativa en l'acció i per aprendre habilitats noves. Interès per aprenentatges i reptes nous

Esforç per vèncer les dificultats.

Gust per l'activitat sensoriomotora viscuda individualment i en situacions compartides.

Estima i satisfacció per la quietud i el repòs en el contrast amb l'activitat motriu forta.

Reconeixement de la pròpia identitat física, personal i cultural.

Acceptació i valoració de les diferents identitats sexuals. Apreciació i reconeixement dels sentiments i emocions propis i dels altres.

Actitud d'escolta, d'ajuda i col·laboració vers els altres. Acceptació de les propostes i normes establertes en el grup.

Disposició per compartir espais i objectes amb els altres companys.

Utilització dels nous coneixements per modificar les pròpies actuacions. Acceptació de les normes com a eina necessària per a la convivència i com a mesura de resolució de conflictes de relació social (a l'escola, la família, circulació viària, serveis,)

Orientació en els espais habituals, autonomia i ús correcte en les dependències. Realització autònoma de rutines habituals i quotidianes i la seva anticipació. Exploració dels objectes a través dels sentits i de les accions. Utilització i manipulació d'objectes diversos de forma original i creativa. Respecte i actuació segons les normes que regeixen la convivència. Interès per resoldre situacions conflictives de forma autònoma, sol·licitant ajuda si escau.

El llenguatge oral i les necessitats i situacions d'expressió i comunicació més habituals. Formes socialment establertes per iniciar, mantenir i acabar una conversa. Normes socials que regeixen l'intercanvi lingüístic: esperar torn. L'expressió corporal: la dramatització, la dansa, el joc simbòlic, el joc psicomotor. Manifestació de necessitats, desitjos, vivències, idees, sentiments emprant diferents llenguatges. Ús dels llenguatges per fer conscients processos interiors i per desenvolupar-los.

Participació activa en el joc heurístic, simbòlic, psicomotriu, popular, reglat. Participació en el joc dramàtic. Representació de situacions, personatges i històries Expressió creativa

i espontània de la realitat i la fantasia. Identificació i representació de la figura humana i diferenciació de les diverses parts i segments corporals.

Coordinació i control del cos, moviment, repòs, respiració, relaxació, tonicitat muscular, equilibri. Ajustament del propi moviment a l'espai i al moviment dels altres. Descobriment i exploració del propi cos com a eina d'expressió i comunicació: el gest, la postura, el moviment i la veu. Possibilitats sonores. Descobriment de ritmes interns. Representació plàstica. Confiança en si mateix i en les seves pròpies Possibilitats expressives. Autovaloració positiva, consciència de les adquisicions i seguretat vers els nous aprenentatges. Plaer pel joc comunicatiu. Iniciativa i interès per participar en situacions de comunicació

Gust, interès i respecte per les produccions pròpies i dels altres.

Valoració de possibilitats dels llenguatges: corporal, oral, plàstic, matemàtic, musical, escrit.

Reconeixement dels llenguatges com a eina de reflexió i comunicació de valors i normes a partir de la interacció amb els altres.

ARGUMENTACIÓ:

Els objectius i continguts elegits són els més adequats per afavorir i treballar els objectius didàctics relacionats amb la psicomotricitat.

Inicialment l'objectiu bàsic és la reapropiació del plaer sensoriomotriu, per tal que l'infant pugui construir una imatge de totalitat a partir del plaer del moviment, experimentant i adquirint a poc a poc la coordinació i el control dinàmic del cos. Els infants han d'aprendre a moure's i a estructurar els espais, així com a manipular els materials d'acord amb les seves necessitats i en col·laboració amb els altres.

Dins la sessió de psicomotricitat també es fa necessari afavorir l'aparició, el desenvolupament i la consolidació de processos de comunicació i col·laboració entre el infants i entre aquests i els adults, per identificar, comprendre i respectar els altres; així com la vivència i identificació, simbolització i representació de les pròpies vivències, emocions, sentiments...

L'accés a la capacitat de pensament operatiu a partir de la possibilitat de distanciament de les pròpies emocions afavoreix la descoberta, la manipulació, l'experimentació dels objectes i espais per a la seva pròpia significació i característiques, i així facilitar la ideació o apropiació de significats compartits i organitzats.

L'adquisició d'aptituds i capacitats que tendeixen a una sòlida aptitud pacifista, també fan

palesa l'igualtat d'oportunitats entre els dos sexes.

Finalment amb la psicomotricitat s'aporta la possibilitat d'oferir, setmanalment, un temps i un espai per a la descàrrega tònico-emocional, afavorint així el benestar i l'equilibri personal.

ACTIVITATS:

Condicions i recursos materials i humans per a dur a terme l'activitat.

A l'escola tenim dues línies per curs a cada una de les etapes, infantil i primària, entre 23 i 27 infants aproximadament dins cada aula.

Totes les classes tenen una sessió de psicomotricitat setmanal de 1h 30 min a infantil i 1h 15 minuts a primària, concretament al primer cicle de primària que és on arriba la pràctica psicomotriu a la nostra escola.

Es Liceu parteix dels plantejaments de l'educació inclusiva i per tant els diferents grups són molt diversos cada un amb diferents necessitats, que dins la sala de psicomotricitat aconseguim que quedin totes ben cobertes.

Quan és l'hora d'anar a psico, la mestra tutora o el tutor prepara als infants (pipi fet i calcetins posats) abans que arribi la psicomotricista. A principi de curs s'informa a les famílies de quin és el dia de psico i se'ls diu que ja venguin de casa amb roba còmoda o el xandall de l'escola.

Després pugen tots en fila fins a la sala de psico i s'asseuen damunt el tatami recolzats a una paret llarguera que hi ha a la part dreta del gimnàs i amb vistes a tota la sala i així com està disposada, encarant a la torre de coixins. Aquesta torre sempre se la troben ja muntada a la seva arribada, ja que és la psicomotricista abans d'anar a recollir els nins/es qui prepara la sala.

Una gran escala és la que ens portarà a la sala de psicomotricitat, que està situada a damunt les aules d'infantil. És una sala amb majúscules, gran i espaiosa, amb molt bona il·luminació tant natural com artificial i amb una quantitat de recursos materials que fan de la sala una de les joies de la nostra escola.

La podríem dividir en dues gran parts, una de dura i una altra de tova:

A la part tova, tenim posat un gran tatami que esta fixat a terra i no acostumam llevar-lo mai ja que ens permet fer a més altre tipus d'activitats en horari no lectiu com puguin ser les extraescolars de judo o karate.

A la zona dura i com a gran material, tenim un plint on, un poltre, un llit elàstic, espatlleres al llarg de tota una paret, una escala penjada una altra escala que va de les espatlleres al poltre fent de pont, una rampa de fusta, una xarxa que va fermada del sostre a terra, dos lleva pors gegants, vint matalassos entre prims i gruixuts, dues cordes penjades i uns quants bancs suecs.

A part, a la sala disposam d'un engronsador i un balancí, un cilindre i un mig cilindre, un plat d'equilibri i dues plataformes acotxades.

Com a petit material, ara mateix tenim 14 cèrcols, 10 xurros, una capsa plena de cordes, una altra de mocadors i teles, 6 mantes, 12 pilotes gegants, 5 capses de fustes per a construccions i coixins de diferents colors i formes (4 cilíndrics, 4 triangles, 4 quadrats, 4 rectangles i 4 en forma de ferradura).

Per acabar la descripció de la sala a més de l'inventari realitzat disposam d'armaris a tot un costat on guardam les capses de fustes, cordes i teles així com les produccions que van fent els infants en el moment de la representació per retornar en acabar el trimestre o si és que hem de fer en el passadís una exposició.

Sobre els recursos humans, tots els tutors i tutores d'infantil i primer cicle de primària acompanyen sempre al seu grup a psico i cointervenien amb la psicomotricista corresponent, ja que en tenim cinc a l'escola a més d'una tercera (persona externa al centre) que ve únicament a fer hores de psicomotricitat i completar així l'horari sencer de tots els infants.

Respecte al grup de nins i nines amb N.E.E. són els components de l'equip psicopedagògic que treballen dia a dia amb aquests infants qui acompanyen la seva sessió amb la psicomotricista.

Fins el dia d'avui, no hem tingut practicants més que a les especialitats d'educació física, anglès i música a primària i de mestres dins l'aula únicament a infantil.

Sempre que en un futur hi hagi una proposta de dur gent en pràctiques a la nostra escola, per part de qualque curs d'iniciació i/o especialització en psicomotricitat, és ben segur que seria una proposta acceptada i que vendria a corroborar l'interès i importància

mostrats per la nostra part respecte a la pràctica psicomotriu dins els centres escolars i en pro de la seva normalització.

FONAMENTACIÓ PSICOPEDAGÒGICA

INTRODUCCIÓ

La relació i la comunicació que l'infant, a poc a poc, va establint amb el món que li envolta, s'afavorirà amb el domini del moviment corporal. És per això que pensam que el mitjà per aconseguir-lo serà el desenvolupament de la psicomotricitat. L'opció psicomotriu es veu contemplada, no només a l'educació infantil, sinó també en els diferents cicles de l'educació primària. És cert, però, que als nivells inferiors és materialitza amb les sessions de psicomotricitat i, als nivells superior, des de l'àrea d'educació física. Trobam molt important la continuïtat i coordinació de/entre les dues àrees.

El **concepte de psicomotricitat** engloba dues paraules de gran importància: per una part, *psico*, que fa referència a allò mental-emocional. Per altra banda, *motricitat*, que es refereix a cos-moviment. Des d'aquesta disciplina s'entén a l'alumne com un **ésser global**: és un cos anatòmic, és cognitiu-intel·lectual (intel·ligència del moviment), és afecte-emoció i és un món inconscient (part fantasmagòrica).

Segons els diferents manual de psicomotricitat, aquest quatre punts o, el que és el mateix, segons s'entengui l'infant com a ésser més o menys global, sorgeixen les diferents escoles de psicomotricitat (E. Instrumentalistes vs E. Expressionistes)

ESCOLA INSTRUMENTALISTA (VAYER)	ESCOLA EXPRESSIONISTA (A. LAPIERRE Y B. AUCOUTURIER)
Proposen educar d'una manera sistemàtica les conductes motrius i psicomotrius de l'infant, afavorint l'acció educativa i la seva integració escolar i social. És fonamenta, principalment, en les teories de Wallon.	Proposta que parteix del principi d'unitat i globalitat de la persona. Des del punt de vista educatiu no s'ha de separar el cos de la ment. La proposta pedagògica es basa en una educació vivenciada, unitaria i global que pot proporcionar a l'infant el pas de la vivència motriu a l'abstracte.
Entén a l'ésser humà com a cos: - Anatòmic. - Cognitiu.	Entén a l'ésser humà com a cos: - Anatòmic. - Cognitiu. - Emocional. - Inconscient. Cos + Intel·ligència + Afecte

Després d'aquesta petita introducció ens feim la següent pregunta: quin és l'objectiu de la

intervenció psicomotriu?

L'objectiu general que pensam que s'ha de marcar la psicomotricitat és el d'un procés cap a una **realitat corporal integrada**, cap a la totalitat corporal (relacionat amb el concepte de globalitat corporal)

Aquest objectiu general s'haurà de concretar amb uns objectius específics relacionats amb les diferents etapes-estadis de la maduració psicomotriu. El coneixement de l'infant des del naixement fins l'escola primària, gràcies a la psicologia del desenvolupament, ens ajudarà a entendre i atendre a cada una d'aquestes etapes. Es marquen **tres grans moments**: la vivència corporal, la percepció corporal i la representació corporal.

El marc de la pràctica psicomotriu (segons B.Aucouturier) es representa en els seus objectius: la comunicació (entès com la capacitat de comunicar amb la seva expressivitat motriu, la via corporal), la creació (concreció d'imatges mitjançant el dibuix, construcció, moldejat, etc.) i la descentració (com a capacitat que el nin haurà de tenir per a distanciar-se de la invasió del seu imaginari i de les seves emocions).

Tenint presents aquests tres grans moments i els objectius de la pràctica psicomotriu, podem formular els principis d'acció que configuren la pràctica psicomotriu. Aquests seran:

- Amb la intenció d'estimular i possibilitar que l'infant pugui viure emocions amb relació al món exterior cal mobilitzar i **contenir les seves produccions tónico-emocionals**.
- Hem d'ajudar a l'infant a mobilitzar i contenir les seves imatges i pensaments, també **movilitzant el seu imaginari**.
- Ajudar l'infant a arribar a una **mobilitat emocional en creacions** cada vegada més elaborades, anant cap a la **creació intel·lectual**.
- I, finalment, hem de dur-lo cap a un distanciament **de les seves emocions i del seu imaginari corporal**.

A la fi, el que hem de tenir clar és que l'escola s'hauria de transformar amb un lloc privilegiat a on l'infant trobi les ajudes necessàries per fer aquest recorregut. Objectius, principis, continguts, etc., els hem de dirigir a aquesta ajuda cap a l'infant per a què pugui transformar els seu propis actes en pensaments.

Hem de fer menció especial al concepte de **descentració**, entès com el canvi tónico-emocional que permet a l'infant funcionar a l'àmbit mental, sense actuar. Per aconseguir-lo, és necessari que l'infant evolucioni sense problemes, sense estar afectat per la seva història més profunda, pels seus fantasmes o les seves emocions. Li permet accedir al desenvolupament de processos cognitius que s'ajusten més al món exterior.

L'experimentació, gràcies al moviment, a la part més motriu, l'ha de dur des d'una acció real fins al pensament. Això passa fins als 7/8 anys, per la qual cosa pensam i ens plantejam aquesta feina també al primer cicle de primària.

És aquí on veim la importància de la psicomotricitat, el seu valor, ja que li ofereix un itinerari maduratiu des del sensoriomotriu a lo psíquic. A aquest itinerari veurem que els aspectes motrius, afectius i cognitius van lligats.

FONAMENTACIÓ TEÒRICA

Parlarem, bàsicament de: les angoixes arcaiques, la construcció dels fantasmes de l'acció, l'imaginari i la pulsíó.

Les **angoixes arcaiques**, fent referència a l'embaràs i la vida intrauterina, el naixement i la pèrdua i recerca d'un nou embolcall. El cos de la mare és el primer embolcall de seguretat. Quan neix hi ha una gran pèrdua d'aquest embolcall assegurant, el que produeix les primeres angoixes (pèrdua de límits corporals, de la unitat, de caiguda...)

Des d'aquest moment tota acció de l'infant són instruments per compensar aquestes angoixes. Breument, enumeram una sèrie d'angoixes:

- Angoixa relacionades amb la pèrdua de límits corporals: es troben fronteres espaials i temporals (cosa que pot provocar problemes d'estructuració de l'espai)
- Angoixa de “licuació”: aquells infants que no estan ben continguts (s'arrosseguen molt pel terra)
- Angoixa del “despellejamiento i la amputación”: aquells casos que l'infant és separat de la mare sense prendre precaucions (sentiment que li lleven alguna part del seu cos)
- Angoixa de ruptura: pors de l'infant a ser dividit en dues parts.
- Angoixa de caiguda: des del naixement el nadó experimenta la por a caure. Això es degut a la manca de sosteniment després de néixer (“reflejo de moro”).
- Angoixa a la separació: el sentiment de pèrdua, abandonament, etc. Quan el nin se n'adona que és un ésser diferent a l'altre, és quan apareixen els fantasmes que associen a l'angoixa de separació. El joc li servirà per reassegurar-se davant l'absència de l'altre (simbolisme) Apareix el joc simbòlic, per fer present alguna cosa que és absent. Pot representar a l'altre i fer-lo present (aparició de l'objecte transicional.

La **construcció dels fantasmes d'acció**, que és l'antecedent a les representacions mentals. Els situam cap al sisè mes i segueixen en diferents períodes de l'evolució. Ens ajuden a compensar les angoixes explicades anteriorment. Què entenem per fantasma? És un mecanisme, una forma per a compensar les angoixes per la pèrdua d'embolcall. És madurar cap al pensament. Aquests fantasmes es construeixen a través d'una relació lligada al plaer.

L'imaginari; aquest món els ajuda a la simbolització i l'accés a allò real. Cal ajudar l'infant a diferenciar entre el simbòlic i la realitat (així l'ajudam a sortir del món fantasmàtic, ja que, com dèiem abans, l'infant que és mou per aquest món no sap simbolitzar)

La **pulsió**, que és la força i l'energia per a l'acció. Hi ha dos tipus, les quals no poden estar una sense l'altra. La **pulsió d'apego** i la **pulsió de domini o d'exploració**.

La pulsió d'apego, comença quan l'infant se n'adona que la mare és qui li dona plaer i cobreix les seves necessitats. Aquesta pulsió crea una dependència que permet a l'infant apegar-se. Aquest vincle d'apego en la relació a la vegada li ofereix a l'infant la suficient confiança per a poder recrear-se a l'exterior.

La pulsió de domini o d'exploració, és aquella que li desvia de la mare cap a altres relacions i principalment a l'exploració de l'espai, objectes, cap a conquerir l'exterior. La seva manifestació es dona quan vol recordar la mare.

Aquestes dues pulsions ens duen a dos sentiments ambivalents, l'amor i l'odi. La mare, com a primer objecte d'amor, d'on surt el desig de l'apego però, a la vegada, amb la necessitat de separar-se'n, de ser lliure, per poder anar cap a l'exterior i conquerir el món. L'equilibri d'aquestes dues situacions amb l'ajuda de la mare ajudarà a l'infant a desenvolupar el món simbòlic de l'infant.

L'ACCIÓ DEL NIN

L'infant ha de fer i trobar plaer amb allò que fa. L'acció ha de tenir una transformació. L'infant sap si té cert plaer; així doncs repeteix, però sense donar respostes idèntiques.

Les repeticions han de ser creatives per a què no apareixen les fixacions (aspecte negatiu)
) En la repetició està la base de l'aprenentatge i les claus cognitives.

L'acció de l'infant té un component simbòlic. L'infant juga a jocs que el van construint com a ésser. Aquesta construcció va en tres nivells: narcisista, reforçant la idea del jo, la seva identitat. La mobilització de la vida fantasmagòrica i a l'hora d'adquirir els esquemes i l'organització dels objectes, persones...

L'acció l'encaminam a la descentració (capacitat de distanciament de les pulsions i les emocions)

Aquí apareix el concepte del joc, on els infants expressen la seva manera de ser i estar al món. És la màxima expressió de la seva persona. Està catalogat com el millor instrument de què disposam a una sessió per a l'observació, la comprensió i el diagnòstic del nin. Moment per observar com va evolucionant de l'acció a la simbolització.

Mentre els infants es desenvolupen, hem de tenir clar certes qüestions com:

- El que fa falta per a què un infant es desenvolupi bé i, en cas contrari, com ajudar-li.
- L'evolució del joc, del sensoriomotriu al simbòlic.
- Com actuar nosaltres com a educadors per aconseguir que el joc ajudi en l'evolució.

És important fer entendre la necessitat i importància del joc en els infants i, que els pares siguin partíceps d'aquest joc.

Allò important no és a què es juga sinó que un determinat joc proporcioni cert plaer. Per tant, si el joc proporciona plaer però cada vegada hi ha menys temps per a jugar, què està passant amb els infants? És molt important conciliar el món de la realitat i el de la fantasia. No deixam temps als infants per a què descobreixin i elaborin les seves fantasies. És per això, que els infants copien o fan seves fantasies impersonals (tv, consoles....)

EL JOC: CARACTERÍSTIQUES

- Temps de plaer, de gaudir però sense competir ni guanyar.
- Temps per a crear i, amb material no estructurat, l'infant crea i recrea.
- Necessitat de l'infant de parlar d'allò que ha fet, que ha jugat. Sense aquest temps l'infant no elabora, no significa el que ha experimentat i vivenciat. Simplement serà una activitat.
- La comunicació és una capacitat que comença des dels primers moments de vida. L'infant necessita que l'experiència sigui representada, per a poder simbolitzar. És el moment d'ajudar a l'infant a passar de l'acció a la representació. És un acompanyament en la representació.
- Els jocs dels infants ha de ser (o haurien de ser) un dels actes més importants de les seves vides. A les nostres concrecions curriculars hauria d'estar plasmat.
- Parlant de globalitat, dir que és una experiència globalitzadora, com a mitjà per a expressar totes les seves competències.
- Al pla afectiu, li servirà per a transformar totes les experiències més difícils o traumàtiques en moments millors de viure.
- Tot joc té un significat.
- El joc espontani produeix produccions molt elaborades. Treball cognitiu.
- Ajuda a extreure el món intern de l'infant.
- S'ha de recuperar el plaer de jugar.
- ...

PEDAGOGIA DE B. ACOUTURIER

És una pràctica que ajuda al desenvolupament psicomotor de l'infant. Afavoreix l'expressió a diferents nivells, de tota la seva història profunda, història que és resultat de les seves vivències en relació de l'altre, les seves sensacions, les emocions i les representacions sempre mitjançant l'acció (en constant transformació)

L'acció, el joc de l'infant ens parla del jo més profund a partir del jo superficial. La seva maduració la veim reflectida amb la seva forma de jugar.

La sala i la proposta que dona el material creen un marc de seguretat a on l'infant es pot expressar amb la intenció de construir-se. Aquest marc es fonamenta en uns elements, uns principis i un objectius. Parlem d'elements, l'estructuració del temps (ritual d'entrada i de sortida), l'estructuració de l'espai (sala i material d'acord amb el nivell maduratiu de l'infant) i el paper de l'adult.

Els principis són que hi hagi un lloc concret per a dur a terme la pràctica i que s'entengui l'infant com a un ésser global immers en un recorregut de continus canvis.

Els objectius, que els divideixen en els funcionals (a cada sessió) i els teòrics (a llarg termini.)

ESTRUCTURA DE LES SESSIONS

Per dur a terme la pràctica psicomotriu, abans de fer les sessions, cal tenir present els següents aspectes.

A) Disposició de la sala

- **Estructuració espacial:** Trobam la sala dividida en dos espais diferenciats. Un on es donen totes les situacions d'estimulació laberíntica i sensoriomotrius. L'altre, dirigit a la representació.
- **Estructuració temporal:** En funció de dos rituals, organitzarem el temps. El ritual d'entrada, moment d'acolliment i de comunicació. El ritual de sortida, moment d'agrupament i d'acomiadament.

B) Material

Podrem trobar un material tou (matalassos, llevapors...) per a recollir les caigudes i els desequilibris. Per altra banda, trobam un material dur (espatlles, bancs suecs...) que serveixen com a suport i donen seguretat per a dur a terme les activitats sensoriomotrius. A més, disposam d'un material que ajuda els infants a desenvolupar el joc simbòlic (peluixos, espases, cordes...)

C) El rol del psicomotricista

Els adults són considerats com el referent de llei i seguretat. És necessari que aquestsuguin a terme una formació on puguin adquirir unes actituds i competències respecte els infants i la pràctica psicomotriu:

- Capacitat d'observació i escolta.
- Expressivitat psicomotriu.
- Capacitat per utilitzar diferents estratègies d'implicació al joc.
- Competències per elaborar de manera creativa i ajustada diferents escenaris per a la pràctica psicomotriu.
- Capacitat de comunicació amb les altres famílies i professional.

D) La representació.

- **Els contes:** són un importantíssim moment d'elaboració d'imatges, on es mobilitzen les emocions dels infants. El nivell de maduració psicològica donarà diferents reaccions.
- **Les construccions:** construcció de la identitat junt amb la construcció de la lògica.
- **El dibuix:** com a activitat d'ordre mental més important. Representació de si mateix. La projecció de l'infant en el dibuix és un fet important.

En Es Liceu, llevat de qualche detall que pot variar segons qui acompanya els infants, se manté inalterable l'estructura de sessió que ens planteja la línia de B. Acouturier:

Arriben els infants a la sala, ja sense les sabates i en roba còmoda (se'ls diu a principi de curs a les famílies quin és el dia de psicomotricitat així com es fa amb làrea d'Educació Física).

Segons el grup i l'edat dels participants, se fan o bé uns petits estiraments com escalfament o algún tipus de joc de mobilitat articular, a més d'explicar una miqueta el contingut de la sessió, si falta algú, quina sorpresa hi ha pel final de la sessió (si construccions, massatge, dibuix etc...).

Després se situen tots preparats a la paret del fons de la sala i quan se'ls dóna el senyal, corren tots a tomar la torre de coixins que tenen al seu davant.

Després entren dins dos tipus de jocs, el sensoriomotriu (majorment a la primera part de la sessió) i el joc simbòlic, en el moment que es treuen les teles, es comencen a fer les seves cases amb els coixins i demés material.

Quan ja fa una bona estona que juguen, sempre hi ha un moment en què es fa una pausa (el joc de les estàtues) i s'aprofita per treballar el tema de la consciència corporal.

Respirar fons, sentir aquesta respiració i com recórrer les diferents parts del nostre cos... Tot seguit segueixen jugant una estona més!

El moment de la representació, és un temps que s'acostuma a fer en acabar el joc. De fet se proposa als infants aturar la seva activitat i raonar per passar al lloc on farem el treball de representació, però sempre una cosa després d'haver acabat amb l'altre.

Diferents maneres són les que utilitzam per a la representació: construccions amb fustes, dibuixos amb diferents tècniques segons l'edat, altres jocs, massatge...

A l'hora de sortir de la sala, sempre tendim a despedir-nos dels infants un per un i mirant-nos als ulls ens acomiadam fins a la propera setmana.

Tot el material que anam recopilant dels infants durant les sessions de psicomotricitat (dibuixos, algunes fotos...) es guarda i s'elabora un quadern per a les famílies a repartir en acabar el curs.

Una proposta per a anys vinents seria anar fent un site (lloc web) de psicomotricitat, on anar penjant molta d'aquesta feina i informacions interessants sobre el que es va fent i així correspondre a la vivor de la nostra pàgina web en totes les seves seccions, actualitzades constantment.

AVALUCIÓ DEL PROJECTE

L'OBSERVACIÓ.

Un bon sistema d'observació redueix la inseguretat i l'ansietat que comporta, ja que ajuda el distanciament emocional, permet la selecció objectiva de dades, garanteix la flexibilitat per observar diferents persones en diverses situacions o moments que cobreix els paràmetres necessaris que permeten registrar les dimensions de la realitat concreta i relacional, sense que la tendència a la interpretació distorsioni la descripció, que és la finalitat immediata de l'observació. Un sistema de recollida de dades és un instrument operatiu, i aquest ha de ser clar, precís i vàlid. La sistematització i l'objectivació de l'observació permeten modificar des de l'interior la pràctica pedagògica dels mestres.

"L'observació en si mateixa ja és una forma d'intervenció que desencadena notables fenòmens educatius. El material analitzat provoca una doble i recíproca transformació: la de l'infant, el comportament del qual queda modificat per l'observació, i la de l'observador que evoluciona mitjançant l'observació." (*Zimmermann, 1987*)

L'observació és un exercici complex que requereix tota una sèrie d'estratègies, competències i condicions adequades, les quals utilitzam per projectar, analitzar i evaluar els processos d'aprenentatge. Per a poder fer una bona observació és vital que es tenguí una mirada tranquil·la i no molt directa, empatia i sobre mirar de forma objectiva.

Les característiques principals per dur a terme una bona observació serien:

- Parlar d'allò que es veu, del que és directament observable.
- Utilitzar preferentment verbs d'acció.
- Descartar adjectius qualificatius i adverbis.
- Apreciacions personals, judicis de valor, hipòtesis.
- Justificar les afirmacions.
- Tenir en compte els paràmetres psicomotors en els comentaris.
- Seguir un ordre temporal (enumerar les seqüències de joc).
- Fer el seguiment d'un infant concret i les seves interaccions.
- Identificar les seqüències d'un joc des de l'inici fins al final.
- Posar cometes a les frases textuais.
- Identificar progressivament la metodologia d'intervenció psicomotriu: els diferents espais, tipus de jocs, estratègies del/la psicomotricista, moments de la sessió.

El registre pot ser diferent segons les fonts utilitzades per observar, poden ser directes o indirectes. Una observació directa seria aquella on l'observador es un subjecte present durant la sessió de psicomotricitat i pel que fa a l'observació indirecta seria aquella quan l'observador es proveeix d'un enregistrament per a fer l'observació.

Els diferents tipus d'enregistrament que podem observar són: les gralles (que varien segons el paràmetre d'observació seleccionat), gravació en vídeo, narratiu, per columnes, sistemàtic, a través de fotografies o mitjançant plànols.

PARÀMETRES D'OBSERVACIÓ

1- l'infant

Per fer una bona projecció quant al moviment de l'alumne cal tenir en compte els tipus de moviments que realitza, la qualitat del moviment i el nivell de mobilitat de les diferents parts del cos; també s'han de mirar el tipus de postures més freqüents i la qualitat del to muscular. Per analitzar adequadament la relació amb els objectes hem de tenir en compte quin tipus d'objectes utilitza, com els utilitza ell i amb els altres. Amb l'espai és exactament el mateix, quin tipus d'espai utilitza i la manera en què ho fa; amb el temps s'ha de controlar quin temps està amb cada activitat. I, en relació als altres s'ha de mirar la seva actitud davant els seus companys i el joc, la manera com juga i la relació amb l'adult.

2- El/La psicomotricista

La primera tasca del psicomotricista es la preparació de la sala i els materials on s'ha d'estructurar l'espai. En definitiva preparar la sessió que es durà a terme per assolir els objectius de treball.

Quan els infants entren a la sala el/la psicomotricista ha d'assumir diferents rols durant cada uns dels moments que conformen la sessió. Les actituds principals per dur a terme aquesta tasca són: llei, seguretat, empatia tònica, company simbòlic.

A més a de tenir assolides unes estratègies d'intervenció adequades per a cada moment i utilitzar-les de la forma més adequada.

3- L'evolució de la sessió

la sessió ha d'estar estructurada de tal manera que afavoreixi que l'infant pugui seguir un itinerari educatiu de maduració adequat. (maduració motriu, afectiva i cognitiva). Cada un dels moments de la sessió ha de tenir una durada, no pot ser il·limitat per tal que l'alumne es vagi situant progressivament en el temps.

Els diferents moments que es donen dins una sessió de psicomotricitat s'haurien de donar sempre de la mateixa manera, els més representatius són:

ritual d'entrada

joc sensoriomotor

joc simbòlic

representació

ritual de sortida

4- La sala de psicomotricitat

És un espai privilegiat per a l'infant, la primera intervenció de l'adult ha de ser estructurar l'espai de la sala dotant-lo del material adient. La planificació d'aquest espai ve determinat per la concepció de l'infant com un ésser de globalitat en el qual el que és motriu, afectiu i cognitiu es presenten units. Presentant diversos espais respectam la globalitat de l'infant on aquest pot invertir, a l'hora que l'adult pot intervenir específicament, sense oblidar crear un ambient de seguretat en el qual es pugui experimentar lliurement sense perill.

AVALUACIÓ:

Per dur a terme l'avaluació hi ha d'haver una bona observació, fent referència a tot l'exposat anteriorment. A Es Liceu, l'avaluació que es realitza és verbal i directa entre l'especialista i el/la tutor/-a; que es duu a terme durant la mateixa sessió i durant uns 5 minuts quan la sessió ha finiat.

A l'inform que es dóna trimestralment a l'alumnat no hi ha cap apartat específic sobre les sessions de psicomotricitat, però sí que es té molt en compte a l'hora de fer les observacions de l'infant.

Setembre 2010.